

Antropologia i temes d'avui

Eliseu Carbonell

PID_00146446

Universitat Oberta
de Catalunya

www.uoc.edu

Índex

Introducció.....	5
Objectius.....	6
1. Desenvolupament.....	7
2. Presentació.....	9
3. Avaluació.....	10
4. Recursos.....	11
5. Bones pràctiques.....	12

Introducció

Descripció de l'activitat

En aquesta activitat l'estudiant ha de planificar, conduir i concloure un debat adreçat a la resta de companys de l'aula. El tema del debat ha d'estar relacionat amb els continguts de l'assignatura d'antropologia, és a dir, amb aspectes relacionats amb els temes plantejats en el manual introductori de Paul Bohannan situats en el context de la societat actual. Es pretén aprofundir en el temari de l'assignatura a partir de la reflexió i discussió de temes d'actualitat que ens interessin a tots. L'òptica per a abordar aquests temes ha de ser necessàriament antropològica i això s'aconsegueix incorporant la perspectiva dels autors dels materials didàctics de l'assignatura a la discussió dels temes d'actualitat. L'estudiant que proposa i condueix el debat ha de vetllar perquè les aportacions dels companys al debat s'emmarquin dins del que seria una interpretació antropològica del tema a debatre, i cal defugir les interpretacions "casolanes" des dels "llocs comuns". Les intervencions del moderador han d'estar adreçades a buscar una lectura de la realitat que qüestionari aquests plantejaments habituals i tracti de trobar una interpretació més complexa, que problematitzi des de l'òptica antropològica el tema debatut.

Objectius

Objectius

- 1.** Incentivar la reflexió i l'anàlisi sobre un tema d'interès social i cultural que per alguna raó preocupi o motivi els estudiants.
- 2.** Relacionar els temes i conceptes antropològics amb la realitat actual.
- 3.** Ser capaç d'argumentar i moderar el debat a partir de la lectura en clau antropològica de la societat actual.
- 4.** Aprendre a planificar, conduir i concloure un debat adreçat als companys de l'aula.

Competències bàsiques

- 1.** Capacitat de treball col·laboratiu i en xarxa en un entorn virtual.

Competències específiques

- 1.** Capacitat per a relacionar els temes clàssics de l'antropologia amb les problemàtiques socials i culturals contemporànies.
- 2.** Capacitat per a presentar i argumentar una temàtica social o cultural en clau antropològica.
- 3.** Capacitat de conduir i moderar un debat en un fòrum electrònic.
- 4.** Capacitat de síntesi de les idees aportades col·lectivament sobre una temàtica o qüestió.

1. Desenvolupament

Per a fer aquesta activitat heu de tenir en compte els diferents elements i fases d'un debat:

- 1) Tema
- 2) Formulació
- 3) Objectius
- 4) Recursos
- 5) Moderació
- 6) Durada
- 7) Tancament del debat: síntesi i conclusions

1) Tema

El tema és l'enunciat breu del debat. Ha d'estar relacionat amb l'actualitat, la qual hem de relacionar alhora amb el temari de l'assignatura. Per exemple, si ens interessa abordar com a tema de debat "els efectes de la crisi financera mundial", podem relacionar aquest tema amb els diferents models d'organització econòmica, tot incorporant les aportacions teòriques de Paul Bohannan en el llibre d'introducció a l'antropologia, concretament del tema 6, pàg. 122-130, i l'anàlisi del mode de producció capitalista en el manual de Llobera. Si volem tractar el tema de l'adopció internacional, podem prendre com a punt de partida l'apartat 3 de la part 2 de Bohannan sobre gènere, sexualitat i reproducció, etc. Per tant, és necessari que un cop escollit el tema el situem en el conjunt de temàtiques clau en antropologia i que emmarquem el debat en alguna de les seccions i referències que podem trobar en els manuals de l'assignatura.

2) Formulació

Es tracta d'exposar les qüestions a debatre relacionades amb el tema que s'ha plantejat. Formuleu només una o dues qüestions polèmiques que estiguin relacionades. La formulació ha de ser directa, ha de convidar a dir alguna cosa. Per a comprovar si la formulació és correcta, feu-vos la pregunta a vosaltres mateixos o a algú altre. Si fem preguntes molt tancades, de resposta sí/no, difícilment motivarem el debat. Hem de buscar una formulació oberta que qüestionï els plantejaments més fàcils i evidents.

3) Objectius

Hem de definir quin és l'objectiu del nostre debat, què volem que els companys discuteixin, quins conceptes volem que es posin en joc, què volem qüestionar.

4) Recursos

El debat, perquè sigui ric, ha d'estar ben informat. Per això hem de posar a l'abast dels companys fonts d'informació adients per a nodrir el debat. Aquestes fonts d'informació poden ser des de pàgines concretes dels materials didàctics de l'assignatura fins a articles de revistes científiques, notícies de premsa, fotografies, documentals disponibles a Internet, etc.

5) Moderació

Abans d'iniciar el debat hem de saber també quina estratègia farem servir per a conduir-lo. Cal establir un criteri perquè tothom pugui opinar en igualtat de condicions. És recomanable acotar la llargada de les aportacions més que no pas el nombre, però el criteri l'ha d'establir el moderador. El moderador del debat ha de vetllar també perquè les aportacions s'inscriguin en el tema del debat i, mitjançant les seves aportacions, ha de mantenir el debat dins dels marges de la interpretació antropològica.

6) Durada

També hem de tenir en compte que un debat té una durada concreta que us indicarà el consultor en funció del nombre de debats que es plantegin a l'aula. En tot cas, cal preveure la durada per a establir un ritme d'inici, equador del debat i finalització. És recomanable, a la meitat del debat, fer una petita síntesi de tot el que s'ha dit.

7) Tancament del debat: síntesi i conclusions

El tancament del debat té dues parts fonamentals, la síntesi i les conclusions, que s'hauran de realitzar a la fi del debat. La síntesi consisteix en un resum d'allò que s'ha debatut i es posa a disposició dels companys en forma de missatge final del debat; les conclusions, que també s'han d'oferir als companys en el mateix missatge, han de respondre els objectius plantejats en el nostre debat.

2. Presentació

Els estudiants que vulguin fer aquesta activitat poden participar-hi de tres maneres diferents:

1) Plantejar, iniciar i moderar el debat: és avaluable com a PAC.

L'estudiant haurà de presentar per escrit els punts 1 al 4 (tema, formulació, objectius i recursos). El document haurà de tenir de dues a tres pàgines i es lliurarà en la data prevista d'acord amb el consultor, amb qui prèviament haurà consensuat el tema i plantejament.

2) Participar activament en la discussió i fer la síntesi i les conclusions del debat: és avaluable com a PAC.

L'estudiant haurà de presentar un document de dues a tres pàgines amb una síntesi de les línies de debat i arguments exposats i unes conclusions sobre la temàtica tractada, i també els recursos bibliogràfics utilitzats.

3) Només participar de manera voluntària: no és avaluable com a PAC, ajuda a pujar nota.

3. Avaluació

Per als estudiants que han plantejat i iniciat el debat: es valorarà la capacitat per a presentar i argumentar una temàtica social o cultural en clau antropològica, i també la capacitat per a moderar un debat en un fòrum electrònic.

Per als estudiants que han participat en el debat activament i n'han fet una síntesi: es valorarà la capacitat de síntesi de les idees aportades col·lectivament sobre una temàtica o qüestió en clau antropològica. (Poden ser més d'un estudiant i han de comunicar al consultor que volen realitzar aquesta modalitat d'activitat.)

Els estudiants que han participat activament en el debat però no volen fer-ne cap síntesi o treball escrit: no tindran nota d'avaluació en aquesta activitat, però la seva participació es considerarà positivament en la nota final.

4. Recursos

1) Lectures obligatòries

Paul Bohannan (1996). *Para raros nosotros. Introducción a la antropología cultural*. Madrid: Akal.

Josep R. Llobera (2009). *Antropología social i cultural*. Barcelona: FUOC.

2) Lectures recomanades

Mónica Espinosa (2000). "Estrategias de moderación como mecanismo de participación y construcción de conocimiento en grupos de discusión electrónicos". *Edutec, Revista Electrónica de Tecnología Educativa* (núm. 11). [versió en línia]

<<http://edutec.rediris.es/Revelec2/Revelec11/Espin.html>>.

5. Bones pràctiques

Com a exemple us pot servir aquest plantejament d'un debat, modalitat 1 de participació.

Exemple

1) Tema

El rebuig a la poligàmia: una qüestió moral o econòmica?

2) Formulació

El nou president de Sud-àfrica, tot just acabat d'escollir, és polígam. Al seu país la poligàmia és legal com a mostra de respecte pels costums indígenes. Als ulls de països que, com el nostre, no tenen una tradició poligàmica, la situació és especialment xocant. N'hi ha prou de veure el tractament que es dona en diferents mitjans de comunicació a aquest tema, en què el to emprat és, almenys, burleta.

Què penseu que hauria succeït si en lloc d'un cas de poligínia hagués estat de poliàndria? Potser no hi hauria hagut cap raó per a la polèmica atès el diferent paper que es fa tenir a les dones dels presidents o primers ministres (només cal recordar la darrera trobada del G20, en què es va fer una mena de cimera "rosa" paral·lela amb les esposes dels polítics) en comparació del que s'adjudica als marits de les dirigents polítiques (els seus marits van quedar eximits d'assistir a aquella trobada de cònjuges).

Quines creieu que són les raons que impulsen el rebuig a la poligàmia? Són raons morals i religioses o bé econòmiques? Què determina que la poligàmia sigui immoral? Si es relaciona la poligàmia amb pràctiques religioses i la nostra societat proclama la llibertat de credo i la tolerància confessional, com es pot fer servir la religió per a estigmatitzar aquesta pràctica? Econòmicament, no seria una forma de millorar l'economia familiar?

4) Objectius

L'objectiu d'aquest debat és aprofundir en el coneixement de l'estudi del parentiu i les diverses formes de família, i també relacionar la diversitat de les formes culturals presents en la societat global actual amb l'esfera religiosa, política i econòmica.

5) Recursos

Com a recursos per a documentar-vos per a aquest debat consulteu en primer lloc el tema 4, "Matrimonio y familia", del llibre de Paul Bohannan i, en especial, les pàgines 78 a 81.

També podeu consultar les següents notícies aparegudes recentment en els mitjans de comunicació a propòsit de la poligàmia:

<http://www.elmundo.es/papel/2009/02/02/mundo/2589271.html>

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/8037900.stm>

<http://www.therightperspective.org/2009/01/05/polygamist-jacob-zuma-set-for-fifth-marriage/>

<http://www.rtve.es/noticias/20090423/primer-dilema-jacob-zuma-cual-sus-esposas-sera-primera-dama/269429.shtml>

http://www.elperiodico.com/default.asp?idpublicacio_PK=46&idioma=CAS&idnoticia_PK=609572&idseccio_PK=1007

http://www.lavozdegalicia.es/mundo/2009/05/10/0003_7707630.htm